

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

10 september 1997

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Jacques Laverge c.s. –

**houdende de uitroeping van het Groeningemonument in Kortrijk
tot symbool van de Vlaamse Gemeenschap**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur en Sport
uitgebracht door de heer Marino Keulen**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Louis Bril.

Vaste leden : de heren Joachim Coens, Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Walter Vandebossche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Louis Bril, Jozef Browaeys, Marino Keulen ;

mevrouw Kathy Lindekens, de heer Michiel Vandebussche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh ;

de heren Frank Creyelman, Emiel Verrijken ;

mevrouw Nelly Maes ;

de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Eddy Schuermans, Gilbert Vanleenhove, Marc Van Peel, Hugo Van Rompaey ;

de heren Freddy Feytons, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Dirk Van Mechelen ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke, Tuur Van Wallendael ;

de heren Pieter Huybrechts, Felix Strackx ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Geysels.

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur en Sport besprak op 5 juni 1997 het voorstel van decreet van de heer Jacques Laverge c.s. houdende de uitroeping van het Groeningemonument in Kortrijk tot symbool van de Vlaamse Gemeenschap.

I. TOELICHTING DOOR DE INDIENER, DE HEER JACQUES LAVERGE

De heer Jacques Laverge verklaart dat 11 juli een belangrijke datum is voor Vlaanderen. De Vlaamse Gemeenschap schaart zich immers meer en meer rond de symboliek van de Guldensporenslag van 11 juli 1302. Historisch kan men volgens hem haast stellen dat het huidige bestaan van een Vlaams volk en een Vlaamse taal, toen werd vastgelegd. De spreker stelt dat het doel van dit voorstel van decreet is om het Groeningemonument, symbool van de Guldensporenslag, tot symbool van alle Vlamingen uit te roepen. Ook de Vlaamse regering stimuleert meer en meer de symboliek van 11 juli. In die zin zou de erkenning van het Groeningemonument ook voor de beweging "Vlaanderen-Europa 2002" een belangrijke stimulans zijn.

Hij vermeldt nog dat het voorstel van decreet ondertekend is door zes Vlaamse parlementsleden over verschillende partijgrenzen heen en dat ook de gemeenteraad van de stad Kortrijk met eenparigheid van stemmen een motie heeft goedgekeurd waarmee zij dit voorstel van decreet wil steunen.

II. ALGEMENE BESPREKING

A. Standpunt van de Vlaamse regering

De heer *Luc Martens*, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, stelt dat het Groeningemonument pas dateert van het begin van de 20^e eeuw en dat het historisch-wetenschappelijk een aantal fouten vertoont. Zo beantwoordt de voorstelling van de Goedendag niet aan de historische werkelijkheid. Er bestaat dus betwisting over de uitvoering. De vraag is ook of het Groeningemonument herleid kan worden tot een symbool van de ganse Vlaamse Gemeenschap. Het zal bijvoorbeeld voor de Brabanders moeilijker zijn dit te steunen omdat zij in de Guldensporenslag de Fransen steunden.

De minister stelt bovendien dat de erkenning van een symbool of memoriaal steeds moet betrekking

hebben op een beschermd monument. Tot op heden is de IJzertoren het enige erkende memoriaal van de Vlaamse Gemeenschap.

Hij is van mening dat als men het Groeningemonument als symbool van de Vlaamse Gemeenschap zou erkennen, er vooraf eerst objectieve criteria moeten worden opgesteld. Er zijn immers nog tal van andere monumenten in Vlaanderen die ook in aanmerking kunnen komen als symbool en dus een zelfde objectieve benadering mogen opeisen. Dit objectief kader ontbreekt echter vandaag.

De Vlaamse regering steunt dan ook het voorliggende voorstel van decreet niet, maar is bereid om een regeling uit te werken waarmee een aantal monumenten, die een representativiteit hebben voor de Vlaamse Gemeenschap, kunnen worden erkend. Een aantal deskundigen zullen daarbij een label kunnen toekennen als monument van de Vlaamse Gemeenschap waarmee men aangeeft dat het monument een belangrijke uitdrukking is van een belangrijk moment in de Vlaamse geschiedenis.

B. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Carl Decaluwé* wenst als mede-ondertekenaar van het voorstel van decreet te beklemtonen dat het niet de bedoeling is om subsidies of andere gelden te verkrijgen. Hij benadrukt dat 11 juli 1302 een uniek feit is geweest in de Vlaamse geschiedenis en dat deze datum als een belangrijke symbolische dag wordt beschouwd, in die mate zelfs dat deze datum uitgeroepen is tot de feestdag van de Vlaamse Gemeenschap. In die zin is ook dit standbeeld symbolisch. Het is zeker niet de bedoeling een tweede memoriaal te creëren.

Mevrouw *Mieke Van Hecke* werpt op dat de leden van haar fractie die dit voorstel van decreet mede hebben ondertekend, dit gedaan hebben vanuit zuivere en goede bedoelingen, nl. de symboliek van het monument in aansluiting met 2002. Zij verklaart dat haar fractie eerbied heeft voor dit standpunt, maar dat de leden van haar fractie van de Commissie voor Cultuur en Sport dit voorstel van decreet niet zullen steunen.

De spreker meent op de eerste plaats dat met dit voorstel het gevaar dreigt dat men een alternatief circuit gaat creëren voor de erkenningsprocedure van monumenten. Het voorstel van decreet spreekt nl. van het Groeningemonument, terwijl men in de officiële procedure tot erkenning als monument rekening moet houden met het feit dat het op zich een culturele en historische waarde moet hebben.

Zij vindt het spijtig dat de stad Kortrijk niet eerst het kwaliteitslabel van monument tracht te verwerven voor het Groeningestandbeeld in de betekenis zoals het vandaag geldt, nl. dat het historisch, cultureel en esthetisch belangrijk is. Het Groeningestandbeeld draagt de officiële titel van "monument erkend door de Vlaamse Gemeenschap" nog niet.

Op de tweede plaats verwijst de spreker naar de discussie in openbare vergadering van het Vlaams Parlement over de uitroeping van het IJzerm monument en het omringende domein te Diksmuide, nl. de IJzervlakte, tot Memoriaal van de Vlaamse Gedachte (Vl. R., Hand. Nr. 7, 16 december 1986, p. 250 e.v.). Tijdens de toenmalige bespreking heeft men volgens haar reeds de discussie gevoerd of men de titel van Memoriaal niet beter zou toekennen aan Kortrijk en het Groeningestandbeeld. Men heeft toen echter geopteerd voor het IJzerm monument en de IJzervlakte. Zij meent dat men nu via een nieuwe weg het Groeningestandbeeld dan toch nog een label probeert te geven dat dan net in graad van belangrijkheid onder dat van de IJzertoren zou komen.

Zij besluit dat Vlaanderen maar één Memoriaal kan hebben. Men kan wel een systeem uitwerken waarbij men een monument naar culturele en historische waarde een label zou kunnen geven. Binnen het landschap van erkende monumenten kan men dan op basis van een aantal objectieve criteria een aantal monumenten aanduiden waarmee Vlaanderen met een supplementair label naar het buitenland als versteende culturele ambassadeurs zou kunnen uitpakken. Het Groeningemonument zou met dergelijke geobjectiveerde criteria zeker in aanmerking komen. Zij steunt dan ook het voorstel van de minister om een regeling daaromtrent uit te werken.

Mevrouw *Kathy Lindekens* sluit zich hierbij aan. Ook zij is van mening dat de erkenning van een monument als symbool van de Vlaamse Gemeenschap afhankelijk moet zijn van een aantal objectieve criteria die rekening houden met de historische belangrijkheid in Vlaanderen. Niemand betwist de historische betekenis van de Guldensporenslag, maar de geschiedenis van Vlaanderen heeft ook nog andere belangrijke momenten gekend. Het toekennen van het symbool aan één monument of standbeeld, zou de rijke Vlaamse culturele geschiedenis tekort doen. Als de Vlaamse regering een regeling zou uitwerken dient zij zich volgens de spreker er wel voor te hoeden dat het cultuurbeleid niet verengd zou worden tot een strikt Vlaamse kwestie. Een creatief cultuurbeleid is immers veel meer dan enkel kijken naar een aan-

tal historische momenten en het verheerlijken van het verleden.

De heer *Chris Vandenbroeke* wenst duidelijk te stellen dat het niet gaat om een centenkwes tie, noch om een concurrentieslag omdat Vlaanderen, terecht, slechts één Memoriaal heeft. Het gaat hier om een historisch feit, nl. de Guldensporenslag dat een uniek feit is in de Vlaamse geschiedenis. De historische correctheid zoals de minister heeft aangehaald, doet hier niet ter zake. Het gaat enkel om de symboliek van het Groeningemonument. Bovendien werpt hij op dat de festiviteiten van de Elfdaagse rond het project Vlaanderen-Europa 2002 waar de Vlaamse regering volledig achterstaat, steeds van start gaan in Kortrijk bij het Groeningemonument. Hij meent dat dit voorstel van decreet dan ook gesteund moet worden.

De heer *André Denys* begrijpt de gevoelsmatige band van de indiener van het voorstel van decreet met het Groeningemonument. Anderzijds stelt hij vast dat Vlaanderen worstelt met zijn symboliek. Dit kwam reeds tot uiting bij de discussie over het IJzerm monument als Memoriaal van Vlaanderen. Voor men zich uitsprekt over concrete voorstellen, dient men volgens hem eerst de symboliek te definiëren. Welke waarden en welke appreciatie moet er gegeven worden ? Hij pleit er dan ook voor dat de Vlaamse regering een ontwerp van decreet zou maken over de normen die men dient te hanteren bij het toekennen van een bepaalde titel, zijnde een memoriaal, een symbool enz... Deze objectieve criteria moeten vermijden dat de voorstellen te regionaal gekleurd zijn.

De heer *Jos Stassen* sluit zich hierbij aan. Ook hij meent dat men eerst moet kijken naar wat in aanmerking kan komen als symbool van de Vlaamse Gemeenschap waarbij men dan een aantal objectieve criteria opstelt. Pas als dit verwezenlijkt is kan men over het voorliggende voorstel van decreet beslissen.

De heer *Hugo Marsoul* sluit zich eveneens aan bij deze twee voorgaande sprekers.

De heer *André Van Nieuwkerke* vraagt zich af waar men zal ophouden met het toekennen van titels en labels. Na een Memoriaal, een wapen, een symbool enz... komt er geen einde meer aan. Het gevaar dreigt telkens dat men de benadering van een gemeenschap daarbij te zeer verengt.

De heer *Louis Bril* wenst te benadrukken dat 1302 een unieke symboliek heeft. Het zou hem ten zeerste verwonderen als de Guldensporenslag niet in

aanmerking zou komen als symbool van de Vlaamse Gemeenschap. Er zijn uiteraard nog andere belangrijke symbolen, maar de Guldensporenslag van 1302 stijgt daar als symbool torenhoog bovenuit.

Mevrouw *Mieke Van Hecke* repliceert dat het niet gaat om de waarde van de Guldensporenslag als historisch gebeuren of over de inhoud, maar wel over de manier van regelgeving die volgens haar niet zindelijk zou gebeuren. Men kan geen symbool creëren zonder te zeggen wat een symbool is en op die manier een alternatief circuit van betoelaging naast dat van de monumenten opzetten.

De *minister* beaamt de opmerking dat Vlaanderen het moeilijk heeft in het omgaan met haar symbolen en waar deze symbolen kunnen uit bestaan. Hij bevestigt de opmerking dat men niet alleen het verleden moet verheerlijken maar ook oog moet hebben voor de toekomst. Het verleden kan men echter niet ontkennen om zijn identiteit te omschrijven. Vlaanderen heeft het moeilijk met deze elementen. Hij verwijst daarbij naar het voorstel om een Orde van de Vlaamse Leeuw in te voeren. Ook hierover kan men geen consensus bereiken. Daarom zou het volgens de minister goed zijn om eerst een aantal wetenschappers aan het werk te zetten in voorbereiding van een bredere discussie over hoe men het zelfbeeld van de Vlaamse Gemeenschap kan onderbouwen met een aantal symbolen die volgens hem broodnodig zijn. Op basis hiervan kan men een kader schetsen waarbinnen voorstellen, zoals het voorliggende, kunnen worden getoetst.

De heer *Jacques Laverge* meent dat men bewust verwarring tracht te scheppen in het veld van de symbolen. Hij beaamt dat er uiteraard ook nog andere belangrijke Vlaamse symbolen zijn en dat er hier een zekere rangorde kan worden aangebracht. Toch meent hij dat iedereen in Vlaanderen de Guldensporenslag erkent. Dit blijkt bovendien uit het feit dat de jaarlijkse activiteiten rond 11 juli steeds starten en eindigen aan het Groeningemonument. Hij begrijpt daarom niet dat men een probleem wil scheppen rond een bestaand monument. Dit gaat in tegen elke consequentie daaromtrent. Hij is dan ook erg ontgoocheld over het gevoerde debat. Hij wijst er nog op dat het debat over het IJzermemoriaal een totaal andere inhoud had omdat het over een andere thematiek ging, nl. de Vlaamse Gedachte. Hij is ook ontgoocheld in de minister-president die zijn steun voor dit voorstel van decreet had toegezegd.

De heer *André Denys* repliceert dat het zeker niet zijn bedoeling is om het voorstel van decreet te begraven. Hij heeft enkel gepleit om voor de symbolen van de Vlaamse Gemeenschap een objectief kader te scheppen met duidelijk omschreven criteria. De reactie van de minister heeft hem echter verontrust. Het debat mag immers niet toegedekt worden met het aan het werk zetten van een aantal wetenschappers. De houding van de heer Louis Bril die erop wees dat 1302 een unieke symbolische waarde heeft voor Vlaanderen, heeft hem overtuigd om, los van het onderzoek dat moet gebeuren, dit voorstel toch te steunen. Hij blijft evenwel voorstander van een algemene aanpak, maar heeft geen garantie gekregen over wanneer deze aanpak ook daadwerkelijk zal intreden. Hij wenst nog wel te stellen dat hij de beweging Vlaanderen-Europa 2002, die ook in de toelichting van het voorstel wordt vermeld, een politieke en kunstmatig initiatief vindt waar hij onmogelijk kan achterstaan.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMING

Bij de artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

Alle artikelen en het voorstel van decreet in zijn geheel worden met 3 stemmen tegen 8 verworpen.

De verslaggever,

Marino KEULEN

De voorzitter,

Louis BRIL